

# הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

*Dirshu*  
דרשו ד' ועוזו  
קרן עולמית לחינוך  
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ד אב תשע"ט | דף היומי בבלי: תמורה כז.

דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף ח'.

מוסר: שמירת הלשון פרק ה' 'כמה גדול' עד פרק ה' 'וגרסינן'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'



"כל העולם מחפש את הכתב יד הזה כבר מאתיים שנה!" | האם נסיעה לים היא ביטול תורה? | 1701

## בין הזמנים

**"שאלתי על בחור פלוני שקדן שאביו רוצה  
שבבין הזמנים ייסע לים, אך הוא אינו מעוניין כי  
חבל לו על הזמן. רבנו הגיב: צריך לנסוע זה בריא.  
ואדרבא מי שלומד הרבה הוא הצריך לנסוע"**



שו"ת מענייני בין הזמנים ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

אני למדתי בבין הזמנים יותר טוב מהזמן.

בחור מעדת תימן שאל את רבנו לפני כשנתיים (תש"ס), כי מעוניין לארגן בבין הזמנים מנין של תימנים בני תורה, ואמר לו רבנו כי תפקידו של בחור - לשבת וללמוד. ועתה הוא שואל: מתקיימת ישיבת בין הזמנים בפתח תקוה, אבל בבני ברק קיימת ישיבה טובה יותר שבה לומדים שש שעות רצופות, ושם יש התמדה איכותית, ולכן הוא נוסע לשם לבני ברק, אך רצונו לארגן כך גם בפתח תקוה כזה סגנון של ישיבת בין הזמנים, האם לעשות כך, שהארגון הזה הוא לצורך עצמו וגם יחסוך את הנסיעות לעיר אחרת. הקמת הנושא וכל הסובב, יכול לקחת לו ימים ולילות שלימים. זה לא בשביל בחור. שיתחתן מוקדם, ואז בתור אברך יכול לעשות את זה.

אבל בסך הכל יתכן שבסכום של השעות העסק יגזול ממנו פחות זמן, כיון שעתה מידי יום הוא נוסע לבני ברק והנסיעות הם כשעה בשני הכיוונים יחד. בדרך כלל, בחור שנכנס לעסקנות הענין הזה מוציא אותו מהלימוד [ואין זה רק ענין לכמות שעות, וגם בסופו של דבר כמות הזמן תלך ותגדל ויפסיד הרבה].  
בחור שיש לו כאבי ראש גדולים דרש ברופאים ואין להם

ש"ק פ' בלק י"ב תמוז תשנ"ו. בניי רוצים ללמוד שחיה, מהו, והאם בבין הזמנים או בזמן? - למה לא, ועדיף בימי בין הזמנים. [ולדינא, לגבי חיוב ללמד שחיה לבנו, אין היום חיוב ללמד את בנו לשחות, כי אנו לא פוסקים כהך מאן דאמר ולא מובא דבר זה בפוסקים].

אברך מתעתד לעבור דירה, ואם יעבור באמצע הזמן' זה ביטול תורה, ואם ימתין לבין הזמנים יהיה הפסד 8.000 ₪ מה יעשה? - חבל על הכסף שלו [ולא ימתין לבין הזמנים].

בחור מאמריקה שאל את רבנו. כמה שעות צריך ללמוד בבין הזמנים? בדיוק כמו בזמן א.ה. וכמובן שאם יש צורך במנוחה ינוח.

וכמה שעות ללמוד בזמן? 24 שעות, רק מה שישן ואוכל הרי הוא גם כן לצורך הלימוד, ואם כן לומד 24 שעות.

הוא הוסיף לשאול מענין לענין, כמה זמן שינה לבחור ביום? לפי איך שמרגיש.

ז' דפסח תש"ד. בחור אחד שאל כמה זמן צריך ללמוד בבין הזמנים? כמו בזמן - כמה שיכול. והמושג בין הזמנים משמעותו - שבימים אלו יכול ללמוד מה שרוצה ולא משועבד לסדרי ישיבה.



עוד בענייני בריאות הגוף מפי רבנו. ר"ח אדר תשנ"ט שאל פלוני: הרבנית אמרה משמ"י דרבנו שביצים זה לא דבר מזיק, והנה הרופאים היום מזהירים על זה מאד. ת: בגמ' ברכות מד: כל שהוא כביצה ביצה טובה הימנו. אי אפשר לסמוך עליהם כלל, היום אומרים כך ומחר אחרת. [א.ה. אכן כעת בתשע"ח הרופאים חזרו בהם ואומרים כי הביצים בריאות מאד]

בחור שואל, שרופאים אומרים שבני ישיבה עיניהם מתקלקלות כיון שמתנדנדים בשעת לימוד ותפילה, האם משום ונשמרתם צריך למנוע מלהתנדנד. ת: שטותים. שאלו: ענייני בריאות כולם - הכתובים בר"מ פ"ד מדעות, האם הם שייכים היום? זה רק לזמנו ולדורו.

עוד בענייני 'ונשמרתם' באספקלריא של רבנו. סיפר לי רבינו: אבא אמר שאם היתה המצאת המכונות בזמן חז"ל היו גוזרין לבטל המכונות, הרי כמה נהרגו מזה, וגם חז"ל יתכן ידעו מחכמה זו לייצר מכונות ולא עשו כן מחמת הנ"ל. (א.ה. הנה כן כתב הבן איש חי זצ"ל. שהוא פירש על הפסוק בקהלת "עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שידה ושידות" וביאר רש"י ששידה ושידות זו "עגלה למרכבת נשים ושרים", ויש לעיין מה חכמה היא זו? וביאר הבן איש חי שעשה כמו רכב שלנו הממונע בכוחות עצמו, וכן בנה ספינת קיטור, ושלמה המלך ע"ה גזזו שלא יהיו תאוונות וימותו בנ"א).

(דברי שיח' מתוך 'כל משאלותי')

עצה, רבנו אמר לו שילך 10-20 פעמים לים, אבל הוא שכח לומר שהוא לומד בקול תורה בירושלים, אפשר שישנה עצה אחרת? זה נכון, ועצה של ים היא בדוק ומנוסה, בעיקרא דמילתא הרי יש בין הזמנים. אך מסתמא קשה לו להמתין עד אז, כעת אין לי עצה אחרת לומר לו. אבל שיידע עוד שהעצה הראשונה היא תפלה והים זו עצה שניה. שיעבור לזמן מה לבני ברק ויהיה כאן וילך לים. וילך לפחות עשרה פעמים. החזו"א היה רבע שעה במים וחצי שעה בחול והכי נמי יעשה כך. [ואם ילך פעמיים ביום אחד איני חושב שיש בכך תוספת תועלת, וילך פעמיים בשבוע, ויהיה את השיעור הנ"ל, ואם נמצא הרבה יותר משיעור רבע שעה במים וחצי שעה בחול הרופאים אומרים שזה לא מוסיף עוד].

ב' ואתחנן ו' אב תשנ"ט. נכנס אברך ושאל: האם לנסוע לים אחרי ט"ב? מי שצריך וכואב לו הראש שיסע.

תפסתי את ההזדמנות ושאלתי לגבי בחור שקדן ולא כואב לו הראש והוא מרגיש רגיל האם זה ביטול תורה? אם רוצה יכול לנסוע. ושוב שאלתי על בחור פלוני שקדן (שרבנו מכירו) ואביו אומר לו כי כעת בבין הזמנים ראוי לו לנסוע לים אך הוא השיב כי אינו מעוניין, כי חבל לו על הזמן. ורבנו הגיב: צריך לנסוע זה בריא. ואדרבא מי שלומד הרבה הוא הצריך לנסוע. אבא היה לוקח אותי לים וזה היה אחרי בר מצוה, זה בריא. להחזו"א אמרו לו רופאיו שיסע לים. אחר החתונה יעשה כרצונו אבל לפני החתונה צריך לשמוע בקול אביו.

**סדר הכנה**

**"יש בחזר עם כשרונות עצומים, יש לו את הכוחות הגדולים ביותר והוא יכול להגיע רחוק מאוד, אבל במשך שנים הוא חי בלי לדעת על זה"**



**משאו של נשיא 'דרשו' רבי דוד הופשטטר שליט"א ב'סדר הכנה'**

אבל אם הוא עז כנמר לעשות רצון אביו שבשמים, הרי זו מידה משובחת בהקשר הזה. כך זה בכל המידות שנראות לנו רעות לכאורה, אפשר לנצל אותן לדברים טובים. אבל יש מידה אחת שהיא לעולם רעה, ואף פעם אי אפשר להשתמש בה גם לא לדברים טובים. זו גסות הרוח. לכן מי שגס לבו בהוראה, לשם שמים כביכול, הרי לא רק שהוא שוטה ורשע, הוא גם רוח! גסות רוחו נשארה מידה רעה, הוא לא תיקן אותה על ידי שהשתמש בה לדברים טובים כביכול. מכאן אנו למדים, שעל אף שצריך מצד אחד להיזהר שלא ליפול לקטנות וענווה פסולה, אבל מצד שני צריך להיזהר עד

במסכת אבות כתוב, רבי ישמעאל אומר, "הגס לבו בהוראה הוא שוטה, רשע וגס רוח". צריך להבין מה נאמר כאן. מילא שוטה ורשע, אנחנו מבינים שאם גס לבו בהוראה, אומר לנו התנא שהוא שוטה ורשע. אבל מה מחדש לנו התנא כשהוא אומר עליו שהוא גס רוח? הרי על אדם כזה דיברנו, אדם ש"גס לבו". כדי להבין זאת, יש להזכיר משנה נוספת באבות. "יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר, וקל כנשר רץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים". אומר לנו התנא, שכל מידה, גם אם במהותה היא מדה רעה לכאורה, אפשר לנצל אותה גם לדברים טובים. עז פנים? לגיהנום!

מאוד שלא להגיע לגאווה חלילה וחס.

לפעמים רואים בחורים שבאים ממסגרת של ישיבה קטנה ועכשיו נכנסים לישיבה גדולה, שבה המסגרת רופפת יותר. המקום יותר פתוח, הם מרגישים את הכוחות שלהם, ונכנס להם בראש ח"ו העניין של גסות הרוח.



לפני שנים רבות זכיתי פעם להיכנס למרן הרב שך זצ"ל. הכניסו אותי לחדר והרב שך היה שקוע כל כולו בגמרא שהיתה מונחת לפניו. הוא לא ידע שאני עומד בחדר, כל כך היה שקוע בלימוד.

עמדתי כמה דקות והיתה על פניו של הרב שך הבעה מיוחדת של הארת פנים, שמחה יתירה, היה נראה שהוא שקוע בעיסוק בדבר שהוא הכי אוהב בעולם. הוא מסתכל בגמרא, עובר לרא"ש, מעיין ב'קרבן נתנאל', שמחה על פניו, שמחה על פניו!

אחרי כמה דקות מישהו אמר לו שיש כאן מישהו שרוצה לדבר עם הראש ישיבה. שוחחנו בענייני ציבור, ופתאום הוא נהיה חזק עז כנמר גיבור כארי, עם כל התקיפות וכל החוזק שלו. הוא ידע להשתמש במידות שלו, שלט על הכוחות שלו, בגלל זה צריכים להיות עז כנמר וגיבור כארי...

סיימנו את השיחה, ביקשתי ברכה הוא בירך אותי בחום וחזרתי לאחורי. בדרך החוצה הצצתי לראות פעם נוספת את ראש הישיבה, והוא כבר היה שקוע בחזרה בגמרא, עם כל האיידלקייט (העדינות), עם כל השמחה, זה אדם השולט על מידותיו.

זה עבודה של כל החיים להשתמש בכל המידות, כל מידה למטרה טובה אחרת. אבל צריכים לדעת שאחרי הכל ולפני הכל, לגאווה אין מקום!



מצד שני, צריך להיזהר שלא ליפול לענווה פסולה, ולדעת שכל בחור ובחור טמונים בו כוחות עצומים והוא יכול להגיב לגבהים שהם בגדר של גבוה מעל גבוה.

הקב"ה אמר לירמיהו הנביא "בטרם אצרך בבטן ידעתך, נביא לגויים נתתיך". לפני שנולדת כבר נועדת להיות נביא על עם ישראל. זאת המהות שלך, זאת התכלית שלך, לכך נולדת ולכך נבראת להתנבא על עם ישראל.

ומה עונה ירמיהו הנביא אחרי שהקב"ה אמר לו את זה?

"אחה ה' אלוקים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנוכי".

הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו אומר לו לכך נולדת. לכך נוצרת, להיות נביא על ישראל, והוא אומר לא ידעתי לדבר כי נער אנוכי.

תשמעו דברים נפלאים!

מישהו שכל התכלית שלו, כל המהות שלו הוא נברא לתכלית הזו, להיות נביא ישראל, אחד הנביאים הגדולים שהיה לנו בכל ההיסטוריה של עם ישראל, הוא אומר "נער אנוכי, לא ידעתי דבר"!

אבל הקב"ה אומר לו "אל תאמר נער אנוכי, כי על כל אשר אשלחך תלך ואת כל אשר אצווך תדבר".

והדברים צריכים לימוד.

המסר הזה נאמר לכל אחד ואחד מעם ישראל, במיוחד בגיל שלכם, גיל הנעורים, אבל לא רק. זה נאמר לכל אחד מעם ישראל. ייתכן שיש בחור עם כישרונות עצומים, יש לו את הכוחות הגדולים ביותר הוא יכול להגיע רחוק מאוד, אבל הוא חי עם הרגשה של "מי אנוכי, נער אנוכי ולא אוכל לדבר".

זה אחד הניסיונות הגדולים של כל בחור ישיבה. גם אם יש לו את הכח והיכולת, הוא עדיין יכול לחיות שנים ארוכות מבלי לדעת את זה. כל בחור צריך שיהיה לו הביטחון שהקב"ה נתן לו כוחות, והוא חייב לנצל את הכוחות שלו. לא לפחד! להתגבר על החולשות! להתגבר על הניסיונות שלו!

מאיך גיסא יש גם ניסיון הפוך לבחורים שמתחילים להרגיש את הכוחות שלהם. זהו גיל שבו מתחילים להרגיש את הכוחות. פתאום מתחילים להבין שאולי אני בחור מיוחד, ואז מגיעה חס ושלום הגאווה. הבחור עלול לחשוב שהוא יודע טוב יותר מכולם, שהוא מבין טוב יותר, שהוא יכול לחדש חידושים ולשאול שאלות, תוך שהוא מזלזל באחרים או חושב שהוא נמצא ברמה של גדולי הדורות שכתבו את הספרים על הש"ס וכדו'. כשמתחילים להכיר בפוטנציאל. עלולים חלילה להיכשל בגאווה.



יש מדרש פליאה שבו אומרים חז"ל כמה דעות מה הוא הפסוק הכולל את כל התורה, ורבי שמעון בן פזי אומר: "את הכבש האחד תעשה בבוקר", ומסיים המדרש שהלכה כבן פזי.

זהו כמובן מדרש מפליא מאוד. הכיצד זה כולל הפסוק של קרבן התמיד את כל התורה בתוכו?

אלא, אומר המהר"ל, שהרעיון של תמיד הוא עבודת ה' בתמידות. בבוקר, בערב, בכל יום. בלי לוותר, בלי להחמיץ אפילו לא פעם אחת. העקביות, היא היא המפתח לעבודת ה'. ויש עוד ללמוד מקרבן התמיד, שהעבודה בבית המקדש נעשתה בקדושה, בטהרה, בשמחה ובהתלהבות. עם כל הנשמה.

מי שרוצה להצליח בתורה, צריך ללמוד בתמידות, להתמיד בעבודה שלו תמיד, בלי הפסקים, ולהשתדל שיהיה בשמחה, בקדושה, בהתלהבות ובטהרה.

שמעתי מפיו של מרן רה"י הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, שהיה אומר לבחורים לא ללכת לישון מאוחר בלילה, להקפיד על זמני שינה סבירים, כדי לשמור על הגוף, לשמור על סדר היום, אבל שיהיה בתמידות.

יש בחורים שכל הלילה לומדים, זה גיוואלדיג, אבל זה לא מהלך של תמידות בעבודת ה'. בחור צריך לשמור על עצמו ולהיות תמיד בעבודת ה'.

אסיים ברכה לכל התלמידים שיהיה לכם הצלחה בכל העניים, וה' יברך אתכם בהצלחה ובברכה מרובה בתורה וביראת שמים.

**לפתע זרק הנשיא שאלה לחלל האולם הענק:  
"ואתה טויקער, איך אתה מסביר את זה?" לא  
ידעתי מה הוא רוצה ממני, יש כאן אלף אנשים,  
כולם יפנים, ואני הזר היחיד. מדוע קרא דווקא לי?**



**שיעור מאלף שקיבל יהודי מנשיא אוניברסיטת 'ספאשיה' ביפן באסיפת פתיחת הלימודים**

"אתה לא יודע?"  
לא.

"איינשטיין לא יהודי? פרויד לא יהודי? מארקס לא יהודי? -  
כולם מהמשפחה שלך. אתם מיעוט כל כך קטן, ואתם משפיעים

על כל העולם, איך אתה מסביר את זה?"

ואז עבר הנשיא לדבר על פרס נובל: "אנחנו היפנים מונים 120  
מיליון, והיהודים הם מיעוט שבמיעוט שחי תמיד בצרות, ובכל  
זאת שליש מהפרסים ניתנו ליהודים. האם היהודים הם שליש  
מהעולם?"

בנקודה זו הגזים הנשיא, כי רק כרבע מן הפרסים ניתנו  
ליהודים. אך כמובן שהיהודים הם גם לא רבע מן העולם, ואפילו  
לא רבע אחוז מן העולם. היהודים הינם רק חמישית אחוז  
מאוכלוסיית העולם.

אכן, "לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכם, כי אתם המעט  
מכל העמים". כוחו של עם ישראל באיכותו, ולא בכמותו. ומי  
יודע לאילו פסגות רוחניות היו הנשמות הללו של איינשטיין וכו'  
מעפילות אלמלא הלכו לחצוב בורות נשברים.

אגב, פרופ' הודי טען באוזני טויקער בכל הרצינות, כי מספר  
היהודים בעולם חייב להיות שני מיליארד. "אחרת איך אתה  
מסביר את העובדה שאתם נמצאים כל הזמן בחדשות בכל תחומי  
החיים?"...

(הרב רפאל ברלזון, יתד נאמן ואתחנן תשע"א)

באסיפת פתיחת הלימודים שהתקיימה באוניברסיטת  
'ספאשיה' ביפן, השתתף יהודי בשם טויקער יחד עם 1000 (!)  
אנשי הסגל של האוניברסיטה. על מה שהתרחש שם מסופר  
בספר 'בתבונה בונה ביתה':

בנאומו אמר נשיא האוניברסיטה כך: "אם תלכו למקום  
המפותח ביותר בעולם או למקום הפרימיטיבי ביותר בעולם,  
לא משנה, תהיו תחת השפעה של שלושה אנשים שהשפיעו על  
המאה העשרים, ואני מדבר על מארקס, פרויד ואיינשטיין.

לפתע זרק הנשיא שאלה לחלל האולם הענק: "ואתה טויקער,  
איך אתה מסביר את זה?"

אני ישבתי וישנתי כמו כולם, סיפר טויקער, בלאו הכי קשה לי  
להבין את היפנית. אך דבריו העירו אותי ושאלתי את עצמי: הוא  
קורא לי או לא? המילה 'טויקער' ביפנית היא 'שעון', ולא ידעתי  
אם הנשיא התכוון אלי. אך הוא חזר: 'טויקער' איפה אתה?

לא ידעתי מה הוא רוצה ממני, יש כאן אלף אנשים, כולם  
יפנים, ואני הזר היחיד מביניהם. מדוע קרא דווקא לי?

"ואתה טויקער, איך אתה מסביר את זה?" חזר הנשיא על  
השאלה.

אמרתי: איך אני מסביר מה?

הוא חזר והסביר: "איך אתה מסביר את קיומם של שלושת  
האנשים האלו?"

מי השלושה? אני לא מכיר אותם?

**חוויה רוחנית יומית  
מדי יום אצלך במייל**

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.  
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...  
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

[dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

**הפורחת  
בכל יום..**

הניוז היומי של דרשו.



# באחת ההזדמנויות שזכיתי לצאת עם רבנו לנאות דשא בהרי צפת, שאלתי למה איווה למושב לו למנוחת נפשו דווקא את עיר הקודש צפת, הרי ישנן ערים נוספות בארצנו הקדושה שאווירה דארץ-ישראל נושב בהן בצחות ובנעימה



הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א מספר על השעות הנעלות בנאות דשא עם כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'חכמת אליעזר' מסערת ויז'ניץ זצוק"ל

מה זה איווה למושב לו למנוחת נפשו דווקא בעיר הקודש צפת, הרי ישנן ערים נוספות בארצנו הקדושה שאווירה דארץ-ישראל נושבת בהן בצחות ובנעימה, ובאם נכון הדבר שישנה סיבה מיוחדת השמורה עמו לגבי צפת דווקא?

"למרבה ההפתעה, השיבני שאכן נפשו ורוחו קשורות בצפת באלפי נימים, היות וזקנו [אבי אמן] הרה"ק רבי אליעזר ניסן מדז'יקוב זי"ע התגורר בצפת והיה מדמויות ההוד שבה, ומשכך, הרי הקשר אל צפת מתחיל כבר במשפחתו ומשם התקשרותו להאי אתרא קדישא, עיר הקודש צפת, עיר שהתהלכו בה מלאכי עליון ושרפי מעלה, מגורי האריז"ל ועד תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע. רבנו התבטא אז ואמר לי בצחות לשונו: 'איך האב דאס אין די גנים'"

מספר שבועות אחרי הסתלקותו של מרן ה'מקור ברוך' זי"ע בשנת תשכ"ד, כאשר באחד הימים בעודי מתהלך ברחובה של עיר בעיה"ק ירושלים, רואה אני את רבנו עומד ומחפש דבר-מה. לשאלתי מה מעשיו כאן סמוך ונראה לגבול הירדני [ברח' בר אילן שם היה הגבול לפני מלחמת ששת הימים], השיבני שהוא זקוק לעזרה ממני בשני דברים: שאקח אותו לבית מדרש כדי שיוכל להתפלל תפילת מנחה לפני התיבה [היה זה כאמור בשנת ההסתלקות של מרן ה'מקור ברוך"] ושאכוון אותו לשכונת מטרסדורף, שם היה צריך לסדר מספר עניינים.

"לימים, כאשר שוחחתי עם רבנו על אותה תפילת מנחה שלקחתי באותה שעה לזכרון משה', סיפר לי בצחות שתפילה זו זכורה לו ביותר ולעולם לא ישכחנה, כי אחד דפק על השולחן כדי שיתפלל יותר מהר ולעומתו השני הרעים בקולו שיתפלל לאט יותר, וכן הלאה, כל אחד השמיע וחיווה את דעתו הסותרת מרעהו.

## איזה מעשה מיוחד נחקק ביותר מאותם טיולים?

ר' מנחם אליעזר נענה ומשיב, שכל טיול היה אצלו בחינת 'יום טוב' ומכל טיול יכולים לספר שעות ארוכות בלי גבול וקצבה. אך בכל זאת ניאות לספר לנו סיפור אחד, אפס קצוה מהים הגדול: "היה זה בשנה אחת שרבנו העדיף לשבת בביתו נאוה קודש בצפת ולא אבה לצאת החוצה לשאוף אוויר צח בין ההרים והגבעות. המשמשים בקודש ביקשו ממני באופן מיוחד, שאנסה

וְהִיא כִּי יִבְיָאָה ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ (דברים ו, י)

היה זה מחזה קבוע שחזר על עצמו מדי שנה בשנה. עם פרוש חודש תמוז, היה כ"ק מרן אדמו"ר ה'חכמת אליעזר' מסערת ויז'ניץ זצוק"ל, עוזב את ביתו בקרית רמת ויז'ניץ שבחיפה ועובר למשכן קדשו במרומי הר כנען בעיה"ק צפת. שם איווה למושב לו במשך שבועות ארוכים שנמשכו בדרך כלל עד תחילת חודש הרחמים והסליחות. בימים אלו היה רבנו זצוק"ל אוגר כוחות לקראת השנה החדשה העומדת בפתח והיה יוצא מדי פעם לשאוף את האוויר הצח הנושב בהרי הגליל בסביבות צפת ומבואותיה, כאשר עלי דרך היה סגל הנוכחים המצומצם זוכה להיחשף לעולם טמיר ונעלם מאורחות חייו ומהליכותיו של רבנו, מה שבימים כתיקונם לא ראו ולשמעו.

"היה זה תענוג נפלא ומרומם ביותר שלא יישכח לעולמים", שח לנו שלוחא דרבנן וציר נאמן, הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א, שזכה להתלוות לרבנו בטיולים היומיומיים משך שנים רבות ומילא את אסמיו שובע עד בלי די. "בשעות אלו של היציאה לשוח בנאות דשא, היתה רוחו של רבנו נינוחה ושלווה, או אז פתח פיו בחכמה לספר לנו זכרונות הוד משנים קדומות, מימי ילדותו בצל קדשו של זקנו מרן הסב"ק בעל 'אהבת ישראל' מויז'ניץ זי"ע, לצד גילויים רבים מאוצרותיו שהיו נחשפים רק באותן שעות נעלות במחיצתו הטהורה הבלתי נשכחת".

היה זה רק לאחרונה, עת שהה הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס שליט"א בעיה"ק צפת במחיצת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מסערת ויז'ניץ שליט"א, ששח לו בנעימה: "בכל פעם שבאת אל אבי הק' זי"ע, היה מתלבש בחדווה מיוחדת ופתח פיו בחכמה לספר מעשיות שלא שמענו מעולם, והיה מעלה בערגה את זכרון בית אבותיו הק', דברים שלא היו יוצאים מפיו בשאר ימות השנה". המשך מרן האדמו"ר מסערת ויז'ניץ שליט"א באמרו: "אין זה כי אם משום גודל החביבות שרכש אליך, שראה בך כלי מחזיק ברכה שיעביר את הדברים הלאה לדורות הבאים"

## צפת עיר מכורתו

"באחת ההזדמנויות שזכיתי לצאת עם רבנו לשוח בנאות דשא בהרי צפת", פותח הרב מוזס את שיחתו הנרגשת על הקשר הנפשי שהיה לרבנו עם עיר הקודש צפת, "שאלתי למה זה ועל

"למחרת ביקש רבנו לנסוע להר מירון (הגרמק) - המזדקר מעל אתרא קדישא מירון- שם יצאנו להליכה באוויר הצח במרומי ההר הגבוה ביותר, ורוחו של רבנו היתה מרוממת במיוחד באותה שעה. במהלך הטיול פנה אלי רבנו ושאל שוב: 'ועל מקום זה, איזה פסוק ממלכויות זכרונות ושופרות אפשר להתאים?!' ורבנו המשיך והשיב מיד: 'זוכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור', בהסבירו שרק ממקום גבוה כזה הנמצא במרומי הר הגרמק, אפשר לצפות על כל ארץ ישראל ולראות את המקום הגבוה ביותר ואת המקום הנמוך ביותר שבה..."

"זכורני גם כשהתלוותי פעם לרבנינו בנאות דשא בהרי הגליל, כשלצידו בנו יקירו כ"ק מרן אדמו"ר מסערט ויז'ניץ שליט"א, ובמהלך הליכתנו נאנח רבנו מאוד על צרות ישראל, וכשאחד המשמשים התבטא ואמר שצריכים לתת לרבנו 'ויטמין' טוב לחיזוק כוחותיו ולהטבת בריאותו, התבטא רבינו ואמר: 'וויילסט מיר געבן א גוטע ויטמין? געב מיר א גוטע קוויטל מיט בשורות טובות ומשמחות...' (אתה רוצה לתת לי ויטמין טוב? תן לי קוויטל טוב עם בשורות טובות ומשמחות...)

(מתוך 'המבשר קהילות' תמוז תשע"ז)

להשפיע על רבנו שיסכים לצאת מהבית לשוחר בנאות דשא, ואכן עלה במחשבותי רעיון מיוחד שעל ידו אצליח לפעול את הדבר אצל רבנו. באתי לרבנו ואמרתי, שברור אצלי הדבר שאם רבנו יצא מביתו ללכת בינות ההרים יהיה לו יותר קל אחר כך להתפלל לפני התיבה בראש השנה, כך שכל פסיעה בהרים שווה פסוק במלכויות זכרונות ושופרות... כיון ששמע רבנו את הדברים, נתרצה ובקש ממני שאקח אותו למקומות מעניינים שעוד לא היה בהם אף פעם. "למחרת היום, באתי ולקחתי את רבינו ליער פשחור הסמוך לכפר עכברה בפאותיה הדרומיים של צפת. בזכרוני היה מונח הטיול שהייתי עם הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע באותו יער, שהיה באותם ימים מקום מרהיב עין ויפה ביותר, אך לא ידעתי שבמשך השנים הזניחו את המקום והוא איבד לגמרי את יופיו והדרו. ולכן, כשהגענו ליער, נאלצנו ללכת על קוצים וברקנים, והרגשתי מאוד לא נעים על כך שלקחנו את רבינו למקום כזה. אך רבינו שראה את העננה על פניי, ביקש לשמח אותי קצת וכבר בתחילת הדרך פנה אלי בצחות ושאלני: 'נו, מנחם אליעזר! אמרת שכל פסיעה היא פסוק במלכויות זכרונות ושופרות, איזה פסוק מתאים למקום שכזה?!...' השבתי על אתר בצחות: 'לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה...' רבנו נהנה מאוד מתשובתי הקולעת ואמר לי שגם הוא חשב על פסוק זה התואם מאוד את המקום.

#### פרשת השבוע

**יום אחד ביקר בביתי חוקר נודע, ובקשתי ממנו לבדוק את כתב היד, אולי יוכל לפענח את טיבו של הספר, מחברו או תקופתו המדויקת. הוא לקח את כתב היד, דפדף בו מעט והחל מחוויר כסיד...**



**"כל העולם מחפש את הכתב יד הזה כבר מאתיים שנה!" - ההשתלשלות המרתקת שמאחורי חשיפת כתב היד של הספר 'תקט'ו תפילות' מהרמח"ל זי"ע**

ויסביר את מהותו של הספר. "מיהו המחבר איני יודע", אמר, אך זכורני את האדמו"ר זצ"ל לוקח את הספר הקדוש בידו ברתת וזיע, לאחר תיקון חצות, וקורא מתוכו בקול תפילה אחת או שתיים בבכיות נוראות."

המשיך וסיפר הרב בוקסבוים: יום אחד ביקר בביתי חוקר נודע, פרופסור מאיר בניהו, בנו של הראשון לציון רבי יצחק ניסים זצ"ל, ובקשתי ממנו לבדוק אולי יוכל לפענח את טיבו של הספר, מחברו או תקופתו המדויקת של כתב היד.

לעיני לקח את כתב היד, דפדף בו מעט והחל מחוויר כסיד. התקרבתי אליו ושאלתי אם קרה משהו. ברעד קל ובהתרגשות עצומה אמר: "כל העולם מחפש כתב יד זה כבר מאתיים שנה! כתב יד זה הוא כנראה יחיד בעולם של איש האלוקים רבינו משה חיים לוצאטו זללה"ה, והוא ספר תפילותיו 'תקט'ו תפילות' כמנין ואתחנן...!

סיפר לי הרב יוסף בוקסבוים ז"ל ראש 'מכון ירושלים': לפני כמה עשרות שנים רכשתי אוצר חשוב של כת"י מספרייתו של האדמו"ר ממונקטש בעל 'מנחת אליעזר'. חלק מהכת"י הגיעו לידיי מאביו האדמו"ר זצ"ל בעל 'דרכי תשובה'. מתוך אסופה זו זכיתי להוציא לאור עולם למעלה מעשרה חיבורים חשובים.

בין הספרים היה מונח כתב יד עתיק כרוך הכתוב בכתביה איטלקית, שלא ידעתי מיהו מחברו וטיבו.

רבי בעריש ווינברגער זצ"ל, מתלמידי המובהקים ומבאי ביתו של האדמו"ר בעל ה'מנחת אליעזר', שאף הוציא כמה מספרי אדמו"ר בית מונקטש, ביקר בביתי פעם אחת וביקש לראות את ספרי האדמו"ר שהיו ברשותי ולהעלות זיכרונות.

תוך כדי דבריו ביקש לראות את אותו ספר הכתוב בכתב יד איטלקי. תיכף הבאתי לפניו את כתב היד וציפיתי ממנו שיבאר

הגר"א מווילנא, גם בהקדמת ספר 'מים אדירים' מהגרמ"מ משקלוב זצ"ל מסופר, שכתבי הרמח"ל היו לפני הגר"א מווילנא, וכידוע מי שהביאם לפניו היה רבי יקותיאל גורדון מווילנא, וספר אחד אף יצא לאור ע"י נאמני ביתו של הגר"א".

המשיך לספר הגאון רבי יצחק שטערנהעל זצ"ל בשם האדמו"ר ממונקטש: "ספר תקט"ו תפילות היה בידי רבי יקותיאל גורדון, והוא אף כתב את שמו ברמז בכמה מקומות בתוך כתב היד על צידי הדף. בהביאו את הספר לפני אדוננו הגר"א, ראה שאינו שווה לכל נפש מפני הכתיבה האיטלקית הקשה ואינו ניתן לקריאה שוטפת, על כן העתיק בכתב ידו את שתי התפילות הראשונות, והן מופיעות בכתב יד אשכנזי על כריכת הספר. מיותר לציין שדבר זה הספיק לאדוננו הגאון מווילנא, שתפס חיש כברק את הכתיבה האיטלקית ועיין ולמד בספר הקדוש ולא אז מעל שולחנו כמה חודשים".



לסיום, אולי משהו סמלי מה שהתרחש בשעת הדפסת הספר. כשניתנה הרשות להדפסה ראשונה של הספר, הוטנו שני תנאים: ראשית, המהדורה תישא עמוד הנצחה על שם רבי מרדכי בוקסבוים, ושנית, עותק ראשון מהדפוס יובא לביתו של בעל כתב היד.

היה זה ביום תשעה באב תשל"ט, בשעות אחר הצהריים דפק שליח בבית הרב בוקסבוים ובאמתחתו כמה עותקים ראשונים שיצאו זה עתה מהכריכיה. בהתרגשות גוברת פתח ר"י את הספר הראשון שראה אור, ומצא בעמוד האחרון מילות המחבר הגדול הרמח"ל שנכתבו לפני כמאתיים וחמישים שנה: "ותהי השלמתו יום ה' ט' באב, עת מנחת ערב, יהי רצון שיהפך אבל לששון ולשמחה במהרה בימינו"...

(הרב אריה גפן, מוסף שבת קודש ואתחנן תשע"א)

עם הינתן האות, אחרי שניתן הפענוח הראשון, יצא שמעו של הספר בקרב קבוצת תלמידי חכמים חבורת הרמח"ל שעסקה בתורתו, ביניהם המשגיח הגה"צ ר"ח פרידלנדר זצ"ל, הגר"ש דביר זצ"ל, הגרי"ש זילברמן זצ"ל ויבלחט"א אחרים. הרבנים הגאונים מביני דבר הגיעו לביתי, וברתת וזיע בחיל ורעדה עיינו בספר והכריעו ללא צל של ספק כי זהו אכן ספרו האבוד של הרמח"ל 'תקט"ו תפילות'.

לפי רמת ערכנו, במילים פשטניות, הספר בנוי על תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן, כל תפילה מכוונת מול תיקון מסויים כדי לקרב את בואו של משיח צדקנו, כל תפילה מתקנת משהו אחר עד שבכללן אמורות כל התפילות לתקן את המפריעים ולסלקם כדי להביא את ביאת גואל צדק

ועתה לסיפור המדהים המונח מאחורי כתב היד. סיפר הרב בוקסבוים: באחד מביקורי בארה"ב ביקרתי את הגאון רבי יצחק שטערנהעל זצ"ל בעל ספרי 'כוכבי יצחק', מלפנים ראש ישיבה במונקטש, רב קהילת שארית הפליטה בבולטימור, גאון מופלג ועילוי גדול שהיה מהמקורבים ביותר לבעל ה'מנחת אליעזר' אשר מביאו פעמים רבות בספריו.

תוך כדי דברים נסובה שיחתנו על כתבי היד מספריית האדמו"ר, עד אשר הגענו לספר תקט"ו תפילות של הרמח"ל, כאן השלים הגאון בעל 'כוכבי יצחק' מספר פרטים והוסיף פרט מדהים:

"הספר שנמצא אצלך בבית, היה מול עיניי בבית האדמו"ר ממונקטש זצ"ל. אם שמת לב, על כריכת הספר לפני תחילת הספר ישנה תפילה אחת או שתיים בכתיבה אשכנזית, בשונה מכל הספר הכתוב בכתיבה איטלקית.

"כתב יד זה בראשית הספר נכתב על ידי הגאון רבי יקותיאל גורדון זצ"ל מווילנא, מחשובי תלמידי הרמח"ל", המשיך בעל 'כוכבי יצחק'. "כידוע, רבים מכתבי הרמח"ל היו לפני אדוננו

\* דף היומי בבלי

\* דף היומי בהלכה

\* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

\* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

\* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

**הכל במקום אחד**

קו השיעורים של 'דרשו' \*4992 או 077-2222-666

## מי שמהלך בזמן בין השמשות מחוץ לעיר ואינו עומד במקום אחד - כיצד נמדד ה'תחום' עבורו?



בזמן בין השמשות, ואילו בהיותו במקום בזמן בין השמשות לא התכוון במפורש לקנות שביתה במקום - יתכן שלא קנה שם שביתה, והתחום נקבע על פי ביתו. ואם בזמן בין השמשות אינו עומד במקום אחד, אלא מהלך - נחלקו ראשונים אם קנה שביתה במקום הילוכו; ולדעה שלא קנה שביתה, אם הוא נמצא בתוך תחום ביתו, נקבע התחום על פי ביתו.

[שו"ע תט, ז, ומשנ"ב כו-כט; ביאורים ומוספים דרשו, 20]

עיקר תקנת 'עירוב תחומין' היא, שהאדם הרוצה לערב, ילך בעצמו למקום שבו רוצה 'לקנות שביתה' - דהיינו שמשם ימדד ה'תחום' הנוצר על ידי העירוב - וישהה שם במשך כל זמן 'בין השמשות'. ואינו צריך לומר מאומה, אלא, שאם הוא נמצא בתוך ה'תחום' של ביתו (או עירו), עליו להתכוון לקנות שביתה במקום זה שבו הוא שוהה בזמן בין השמשות, כיון שללא הכוונה המיוחדת לכך, נקבע התחום על פי ביתו. ואם יצא מביתו על דעת לקנות שביתה במקום שבו ישהה

## מתי ניתן להניח את המזון של 'עירוב תחומין' במקומו?



על פי. וניתן להניח את מזון העירוב במקומו בכל ימות החול, ולא דווקא בערב שבת, ובלבד שיישאר במקום עד לכניסת השבת. ובשעת הנחת מזון העירוב במקומו, יאמר המניח: "בזה העירוב, אהיה (או: "יהא פלוני") מותר לילך למחר אלפיים אמה". ובדיעבד, אם אמר רק: "זה יהיה לעירוב", די בכך; אך אם לא אמר מאומה, אין העירוב חל.

[שו"ע תט, ז, רח, ומשנ"ב כח רלז; ביאורים ומוספים דרשו 21-22]

בהמשך לאמור: כדי להקל על המערב 'עירוב תחומין', שלא יצטרך לשהות בעצמו במקום העירוב בזמן 'בין השמשות', תיקנו חכמינו ז"ל שיכול לקנות שביתה מחוץ למקום שבו נמצא בזמן בין השמשות, על ידי שיניח, בעצמו או על ידי שליח, מזון בכמות המספיקה לשתי סעודות בימות החול, במקום שבו רוצה לקנות שביתה, אשר משם ימדד 'תחומו'. ואז, למרות שבזמן בין השמשות אינו נמצא במקום זה, אנו מחשיבים אותו כעיקר 'דירתו', מחמת המזון המונח בו, ותחומו נקבע

## מהי כמות המשקה הנדרשת ל'עירוב תחומין'?



סוגי המאכלים והמשקאות (ראה במקורות). והכמות האמורה - שתי סעודות - מתייחסת לפת, ולכל מאכל שנאכל בפני עצמו כארוחה; אולם, מאכל ומשקה ש'מלפתים' בהם את הפת, דהיינו, שהם משמשים רק כתוספת לפת, או כמְטָבֵל לפת, וכדומה - הכמות הנדרשת מהם היא כפי הכמות שמקובל להשתמש בה בשתי סעודות פת.

[שו"ע תט, ז, ומשנ"ב לב-לג; וראה משנ"ב ל רלד, וביה"ל ד"ה כפי; ביאורים ומוספים דרשו, 24 ר28; וראה שם, 25]

בהמשך לאמור: שיעור מזון שתי סעודות ל'עירוב תחומין' הוא, כנפח של שש ביצים עם קליפתן (345.6-597.6 סמ"ק, לשיטות השונות). ויש אומרים - כנפח של שמונה ביצים (460.8-796.8 סמ"ק); וראוי להחמיר, וכן הורה החזון איש. וראה במקורות בנוגע למי שבדרך כלל אוכל פחות מהכמות הנ"ל. ובמשקה, הכמות הנדרשת היא - כמות המספיקה לשתייה בשתי סעודות, שהיא שתי 'רביעיות', לפי חשבון של רביעית (-86 150 סמ"ק, לשיטות השונות) לכל סעודה. וניתן לערב כמעט בכל



\* המניח 'עירוב תחומין', ומזון העירוב אבד לפני 'בין השמשות' של כניסת השבת, העירוב אינו חל; אך אם המזון אבד לאחר בין השמשות', העירוב חל, כיון שזמן תחילת העירוב הוא בכניסת השבת.  
\* במקרה שהתגלה לאחר 'בין השמשות' כי המזון של 'עירוב תחומין' אינו קיים, או שאינו ראוי לאכילה, ולא ידוע מתי אירע הדבר - אם ידוע בוודאות כי מזון העירוב הונח לפני בין השמשות במקומו הנכון, והיה ראוי לאכילה - אנו מניחים כי הדבר אירע לאחר בין השמשות.  
\* אחת ה'חזקות' ההלכתיות, היא 'חזקה דמעיקרא' (= שמתחילה). והיינו, דבר שהיה במצב או בדין מסויים, ונוצר ספק אם השתנה, אנו מניחים שהוא נותר כבתחילה, כל זמן שלא הוכח כי נשתנה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

## איזו משמעות יש לסורגי הזזה בנוגע ל'עירוב חצרות'?



הטפחים הסמוכים לקרקע, שאם לא כן אינן יכולות לערב, כיון שיש תחת החלון או הפתח מחיצה בגובה עשרה טפחים המבדילה ביניהן. ופתח או חלון שיש בהם סורגים או רשת שלא ניתן להסירם בשבת ללא איסור מלאכה - והיינו שאינם סורגי הזזה או רשת הזזה - אינם מועילים לענין זה, כיון שצריך שהחלל הנדרש יהיה במקום אחד, והחללים שבסורגים וברשת אינם מצטרפים זה לזה. [שו"ע שעב, ד-ה, משנ"ב כט, ל, לב ולט, וביה"ל ד"ה אלא; ביאורים ומוספים דרשו, 30, וראה שם, 27]

חצרות אינן יכולות לעשות 'עירוב חצרות' זו עם זו, אלא כשיש ביניהן פתח הראוי לכניסה וליציאה, או חלון הראוי להעברת חפצים מזו לזו; שאז ראויות הן להצטרף זו לזו ולהתערב' זו בזו. ולכן, לפתח נדרש רוחב ארבעה טפחים לפחות, ויש להחמיר שיהיה בגובה עשרה טפחים לפחות; ולפתח נדרש שיהיה בו חלל של ארבעה על ארבעה טפחים לפחות. ואחר שעשו עירוב חצרות, רשאים לטלטל מזו לזו גם דרך פתח וחלון קטנים יותר. וצריך שלפחות מקצת הפתח או החלון יהיה בתוך עשרת

הלוח היומי

## י"ד במנחם אב | רבי צבי הירש ב"ר אהרן פרידמן זצ"ל, מליסקא-הונגריה, בעל אך פרי תבואה, הישר והטוב



יארצייט:

תקנ"ב: רבי מרדכי ב"ר יוסף בירדוגו זצ"ל, הרב המרבי"ץ, בעל דברי מרדכי.  
תרל"ד: רבי צבי הירש ב"ר אהרן פרידמן זצ"ל, מליסקא-הונגריה, בעל אך פרי תבואה, הישר והטוב.  
תשל"א: רבי יוסף נפתלי ב"ר אשר אנשל שטרן זצ"ל, ר"י פרשבורג י-ם ומו"ל ספרי החת"ם סופר.  
תשנ"ב: רבי יצחק ב"ר שלום יוסף פרידמן זצ"ל, האדמו"ר מבוהוש.

## המדבר לשון הרע על משפחה שלמה או על עדה שלמה - עווננו כפול ומכופל מהמדבר על יחיד



### הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בביאורים ומוספים מביאים מדברי הפלא יועץ, כי כך גם לגבי דיבור לשון הרע על משפחה שלמה או על עדה שלמה, כגון ספרדים על אשכנזים או להיפך - עווננו כפול ומכופל מהמדבר על יחיד. ולענין תשובה כשדיבר על רבים [על כל פנים כשנגרם להם צער מכך], מבואר ברמב"ם (פ"ד מתשובה ה"ג) לענין המקלל את הרבים שאין לו אפשרות לשוב בתשובה גמורה, מפני שלא קילל אדם ידוע כדי שישאל ממנו כפרה. ואף כאן, אם נגרם להם צער מדבריו לא יוכל לבקש מהם מחילה. ובביאורים ומוספים מציינים בזה למה שהביאו לעיל, לענין מי שדיבר על אנשים רבים ואינו זוכר מי הם כדי לבקש מהם מחילה, שיעץ הגר"ח קניבסקי שיתפלל שכולם ימחלו לו.

לשון הרע שאינו על אדם מסוים אלא על ציבור, עדה וכדומה, עשוי להיראות בעיני אנשים כחמור פחות. אולם מדברי ה'חפץ חיים' עולה כי אדרבה, לשון הרע כזה חמור הרבה יותר. בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי (כלל י' מהלכות לשון הרע סעיפים יא-יב) עוסק ה'חפץ חיים' במקרה של אדם שהיה בעיר מסוימת ולא היה שבע רצון מקבלת הפנים שזכה לה, או שלא סיעו לו שם כפי שציפה, ולכן מפרסם לגנות את האנשים החשובים דשם, "וכל שכן אם מבה עבור זה סתם לכל העיר, בוודאי עוון פלילי הוא, כי איסור לשון הרע, אפילו על אמת... הוא אפילו אם מספר על איש פרטי, וכל שכן על עיר שלמה בישראל המחזיקים באמונת ה', ודאי עוון גדול הוא".



ענפי חילול ה' הם רבים וגדולים, כי הרבה צריך האדם להיות חס על כבוד קונו, ובכל מה שיעשה צריך שיסתכל ויתבונן מאוד שלא יצא משם מה שיוכל להיות חילול לכבוד שמים ח"ו וכבר שנינו (אבות פ"ד מ"ה) אחד שוגג ואחד מזיד בחילול ה'. (מסילת ישרים פרק יא)

נשתדל שעל ידי מעשינו יתקדש שמו של ה' בעולם ולא להיפך ח"ו